

A helyi gazdaságfejlesztés, a térségi infrastruktúra-politika, a területi válságkezelés olyan eszkörendszer követel, amelyet nem feltétlenül illetékességi területekkel és szakigazgatási hatáskörökkel lehet leírni, miként azt a hagyományos államigazgatási szervezéstan teszi. Ez esetben a regionális eszkörendszer olyan dinamikus eszköze együttes, melynek működtetése *nem hierarchizált* közigazgatási mechanizmusokat igényel.”

Ezen a délelőttön még két előadást hallottunk. Plock város könyvtárának vezetője, *Dorota Kobus* ecsetelte könyvtárának a régióban betöltött szerepét. Majd Wanda Belcik a krosnói – egykoron megyei – könyvtár regionális szerepvállalásáról beszélt. Arról a munkáról, melyben nem csupán a határmentiség elve érvényesül, hanem erőteljesen jelen van a több határon való „átnyúlás” szándéka is. Sőt, nem csak a szándék, hanem számos konkrét tett is, amelyről Varsóban hallottunk, illetve amelyet 1996-tól folyamatosan saját magunk is tapasztalunk.

Útban hazafelé a krosnói könyvtárat már volt szerencsénk megismerni. A kívülről kevésbé vonzó épület egy nagyon hangulatos, színes belsőt takar. Minden részlegben más-más az uralkodó szín, s más-más típusú bútorok várják az olvasókat és a könyvtáros kollégákat. Meggyőződésünk, hogy e környezet pozitívan befolyásolja a kutatókat, dolgozókat.

Négy csodálatos napot töltöttünk lengyel barátainknál. Az időjárás is kedvezett nekünk, így csodálatos napsütésben ismerkedhettünk a Zemplén és a Tátra varázslatos vidékeivel, s az erősen őszbehajló lengyel alfölddel. A szakmai kapcsolatok ápolása, bővítése szempontjából pedig felbecsülhetetlen értékű volt e két találkozó nem csupán számunkra, akik részesei lehettünk a programnak. Hiszen azon leszünk, hogy sok más kolléga is profitáljon ebből az útból.

Végezetül ezúton is szeretnénk köszönetet mondani vendéglátóinknak a szíves fogadtatásért, s nem utolsósorban a krosnói kollégáknak a lehetőségért, hogy eljuthattunk most Varsóba és Ostrowba, s számos kedves kollégával ismerkedhettünk meg. Ugyanúgy, ahogy egy évvel ezelőtt a Suwalki melletti Wigryben, ahová a téma hasonlósága révén kaptunk meghívást egy az Országos Idegennyelvű Könyvtárban dolgozó kollégánéval együtt.

Dr. Vraukóné Lukács Ilona

A Kárpátok Eurorégió könyvtárosainak együttműködéséről

I. eurorégiós könyvtáros konferencia, 1996. szeptember, Íwonicz Zdroj (Lengyelország)

A monarchia korának stílusjegyeit még ma is markánsan viselő, dél-nyugati gyógyfürdő városkában találkoztunk az érintett országok delegációival. A lengyel kollégák szlovák, ukrán és magyar könyvtárosokat láttak vendégül. Hazánkat Borsod, Heves és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye képviselte.

A konferencia célkitűzései: a körzet könyvtárainak kapcsolatfelvétele, a KEUR-ban működő könyvtárak rendszerének és törvényes státusának elismertetése, közös szakmai területek megnevezése a jövőbeni kapcsolatépítés céljából.

A konferencia összegzése: az érintett országok nagyjából egy csónakban eveznek. Persze az általi felügyelet és a mecenatúra különböző fokozatai eltérőek lehetnek. Lényeges különbség csak Ukrajna és a többi érintett ország könyvtárügye között volt/van. Az informatika alkalmazásában és a könyvtárak számítógépes ellátottsága tekintetében mi, magyarok akkor lényegesen előbbre jártunk. Vonatkozott ez a programok egységesítésére, konvertálhatóságára és a használat intenzitására is.

Megállapodás született arról, hogy a következő találkozót Magyarország szervezi, s Heves megye lesz a házigazda.

Az első tanácskozás egyik következménye volt egy meghívás Bártfára (Bardejevo). A járási könyvtár akkori igazgatója meghívta a résztvevőket könyvtára számítógépes rendszerének avatójára. Erre a tanácskozást követően két hónappal került sor. Ebben a középkori kereskedővároskában olyan rendszert helyeztek üzembe, amilyen nálunk is már régebben tervben van, s az új könyvtárépület átadásával meg is valósítjuk. A rendszer a városi televízió hálózatán keresztül működik: a lakásokat kapcsolja össze a könyvtár adatbázisával. Akkor még csak az alapokat rakták le, tehát csak a helyi szolgáltatások voltak elérhetőek, de tervezték a szlovák központi szolgáltatások bevezetését is. Az átadás pillanatától a lakásokban lévők egy tévé és egy telefonkészü-

lék segítségével meghívhatják a könyvtár adatbázisát, az itt megjelenő – külön csatornán lévő – könyvtári adatbázis katalógusa a különböző kereső témákhoz egyedi telefonszámokat közöl, s ezeket felhívva lehet elérni a keresett információkat, melyek megjelennek a tévé képernyőjén. Ezek a következők: a könyvtár katalógusai, a Szlovák Nemzeti Bibliográfia és a Bártfai Információs Szerviz (vállalkozók, szolgáltatások, rendezvények, kiadói újdonságok a bártfai könyvtárban).

Tapasztalatunk az volt, hogy a könyvtárat is, a számítógépes rendszert is erősen szponzorálják a helyi vállalkozók. Ezt erősítette az is, hogy a könyvtár kirakatában sok-sok reklámmal, információval és felhívással találkozhattunk. Úgy gondoljuk, a példa követendő.

II. eurorégiós könyvtáros konferencia, 1998. október 26–28., Eger (Magyarország)

E találkozó a Bródy Sándor Megyei Könyvtár szervezésében zajlott. Ekkor már Romániából is érkezett egy kolléga, aki a Szatmár megyei könyvtárosokat képviselte. Lengyelországot Krosno, Sanok, Tarnow és Rzesow vajdaság könyvtárosai képviselték. Ukrajnából ungvári kollégák és egy igazi ukrán megye, Csernovci (monarchia korabeli nevén Csernovic) könyvtárának igazgatónője érkeztek. Szlovákiából a kassai területi könyvtár két munkatársával, illetve a bártfai könyvtár egykori igazgatójával is találkozhattunk. Ez alkalommal a fent említett megyék mellett már Hajdú-Bihar megye is képviseltette magát.

A konferencia témája a könyvtári törvénykezés, a számítógépes fejlesztés helyzete és a megyei és régiós könyvtárak módszertani tevékenysége volt.

Ebben az évben még csak Lengyelországban és Magyarországon volt érvényben kifejezetten *könyvtári törvény*. Ukrajnában az ellátás költségvetési oldalára vonatkozóan hosszú ideje vannak jogszabályok, de ez azóta is mind csak írott maraszt. Sajnos nemhogy előrelépésről, hanem inkább még visszalépésről beszélhetünk. Romániában és Szlovákiában a törvénytervezet a döntéshozók fiókjában lapult még a konferencia évében (1998). Azóta mindkét országban elfogadták az új könyvtári törvényt, Szlovákiában 2000-ben,

Romániában 2002-ben. Itt jegyezzük meg, hogy e törvény megjelenése után a Hargita megyeiek (Románia) – egy külön megállapodásban – kérték a segítségünket a megyén belüli könyvtárak közötti együttműködés megszervezéséhez. Ezért 2003 októberében a könyvtárunk által határon túli magyar könyvtárosok számára szervezett konferencia témája is ez volt. Hargita megyéből három kolléga jött el megyénkbe, hogy itteni tapasztalatait továbbadja.

A számítógépes fejlesztés helyzete most is napirenden volt. A két évvel korábbi helyzethez képest *Lengyelországban*, illetve *Szlovákiában* már a *magyarországihoz* hasonló eredményekről számolhattak be a könyvtárosok, de sajnos az *ukrajnai* és a *romániai* kollégák még mindig csak a kitűzendő célokat keresték. Voltak már számítógépek, de kizárólag lokális programokat használtak.

A könyvtárak *módszertani szerepe* országonként változó volt akkor is és az napjainkban is. Szlovákiában a közigazgatási egységeket „átoszták”, amivel nyíltan a szavazási eredmények befolyásolására törekedtek. Ezzel azonban felborították a vidéki könyvtáros- és könyvtárlátogatások korábban viszonylag jól működő rendszerét. Bízunk benne, hogy azóta stabilizálódott a rendszer.

Romániában szervezeten, jól működik a megyei könyvtárak „segítő” szolgálata. Körülbelül negyedévente hívják össze a települési könyvtárosokat, ahol a legfrissebb, a szakmát érintő kérdésekről és aktuális feladatokról tájékoztatják őket. Továbbá ha valaki képesítés nélkül kerül egy kis könyvtárba, fél éven belül alapos képzésen vesz részt, majd egy év múlva egy magasabb szintű kurzusra küldik. Mindkét forma elismerést érdemel.

Kárpátalján a 2002-ben megalakult Magyar Iskolai Könyvtárosok Információs Egyesülete próbálja az érintett területen a módszertanos szerepet is felvállalni, több-kevesebb sikerrel. Az eredmény náluk sajnos nem csupán az elhivatottság és a lelkesedés függvénye (l. később).

A konferencia hozadéka, hogy alkalmat adott egymás jobb megismerésére és informális kapcsolatok kiépítésére, az illetékes magyarországi minisztérium tervezett anyagi és szervezési támogatásának megvitatására. Ez utóbbi a szomszédos országok határmenti magyarlakta települései könyv- és folyóirat-ellátásának javítására vonatkozott.

Az *ebbeni lépések*: a remittenda folyóiratok határon való szervezett átjuttatására történt kísérlet. Az azóta már megszűnt Rónahír lapterjesztő vállalta a kiadók által felajánlott remittendák határra való leszállítását, de személyes okok miatt ez elakadt, sajnos kérész életű kezdeményezés volt. Erre vonatkozóan vannak újabb kezdeményezéseink, kísérleteink, ezek azonban csak szórványosak. Mindezekről és a könyvekkel való támogatásról később fogunk szólni.

Feltétlenül szeretnénk megjegyezni, hogy a *krosnói közkönyvtár komoly vezető, koordináló* szerepet tölt be az eurorégióban könyvtárszakmai vonatkozásban. A történeti áttekintésből már kiderült, hogy az 1996-os első eurorégiós konferencia is az ő kezdeményezésükre jött létre. A lengyel csoport programját is ők készítették elő az 1998-as egri találkozóra.

A svídniki Poduklianska Kniznicával kidolgozták a régiók közötti partnerség programtervezetét. Szerveztek egy kvízt és egy művészeti versenyt Krosno és Svidnik fiatal olvasói részére, egy konferenciát *A könyvtár mint az interkulturális integráció helyszíne* címmel, egy írótalálkozót a lengyel–szlovák határ mentén élő alkotók számára.

III. eurorégiós könyvtáros konferencia, 2002. május 5–8., Nyíregyháza (Magyarország)

A fent említett eredményekről Nyíregyházán számoltak be a delegáció tagjai.

E találkozó témája: kisebbségek és hátrányos helyzetűek könyvtári ellátása a KEUR országokban. A kétnapos találkozón a területfejlesztés hazai szakértői is tartottak előadást. A lengyel, szlovák, román, ukrán könyvtárosok mellett a régió magyarországi könyvtárosai is képviselték magukat. Valamennyien érdeklődve hallgattuk a szakminisztérium és a Könyvtári Intézet képviselőit arról, hogy a területfejlesztés új stratégiái hogyan érintik a magyar könyvtárügyet. Továbbá a régió minden országa, illetve az érintett magyarországi megyék egy-egy képviselője beszámolt a kisebbségek könyvtári ellátásának helyi sajátosságairól. Részben az adott területeken élő nemzeti és etnikai kisebbségek ellátásáról, részben pedig a határon túl élő kisebbségekkel való kapcsolattartásról.

Mivel az eurorégiós kapcsolatokat ez utóbbi érinti inkább, mi is ezen *eredményeinkről* kívánunk itt röviden beszámolni.

A Yeats család

Nemzeti kincsek és értékek Dublin, 2004. december

„Hammer your thoughts into unity.”
(Kovácsold gondolataid egységbe.)

W. B. Yeats

A 2004. év évfordulók tekintetében igen gazdag Írországból, ami valószínűleg összefügg némiképpen a nemzeti mozgalmak és intézmények történetének alakulásával a századfordulón. Jelentős személyiségei ennek a hazafias mozgalomnak a Yeats család tagjai.

Nálunk a legismertebb *William Butler Yeats* (1865–1939), Nobel-díjas költő, aki, amellet, hogy meghatározó személyisége a XX. század angol irodalmának, egyben az „ír reneszánsz”, az ír nemzeti újjászületés irodalmi és politikai mozgalomának alapító tagjai közé számít, és nagy népszerűségnek örvend Írországból.

Mint költőt, *Babits* így méltatja *Az európai irodalom történetében*: „A vers csak Angliában mutat nagyobb elevenséget. Itt még él Yeats, az ír költő, aki a kelta ősmondákat (...) tudta a dekadens hanggal egyeztetni. Sőt, Yeats öregségére váratlanul megújult és maivá lett.”

Poeta doctusként sajátos konzervatív költészete, bölseleti rendszere, mitologizáló hajlama és szimbolizmusa nem csupán az angol nyelvű ír költészetet újította meg, hanem jelentős személyiségként részt vett és jelen volt a közéletben mint az ír szellemi értékek védelmezője és képviselője, később pedig, a szabad állam megalakulása után, mint annak szenátora adott példát.

De az ír nemzet nagy kincse az egész *Yeats család*, amelynek nevét errefelé „é”-vel ejtik. Kereskedő őseik a XVII. században költöztek át Angliából, de feljebbmenők között büszkén tartják számon Ormonde hercegeit is, az ősi Butlereket, akik az angol–ír középkori családok legelőkelőbbjei közé tartoztak. A költő édesapja, *John Butler Yeats*, tehetséges és termékeny portréfestő, irodalmár és elbeszélő volt, aki igényesen és figyelemmel nevelte gyermekeit. A legidősebb gyermeke volt a költő, *William Butler*, de húgai, *Elizabeth Corbet* és *Lily Susan* is meghatározó szerepet töltöttek be a nemzeti éledés mozgalomban, és megalapítói voltak az Ír Képző- és Iparművészeti Mozgalomnak. Eliza-